

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002399

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-07-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деригуз Наталія Володимирівна

2. Nataliia Deryhuz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 06-09-2024

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 6354 Деригуз

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.31.91.11

Тема дисертації:

1. Левкас в образотворчому мистецтві України кінця XX – початку XXI століття: традиції, синтез, рефлексії воєнного стану.

2. Levkas in the fine art of Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century: traditions, synthesis, reflections of martial law

Реферат:

1. АНОТАЦІЯ Деригуз Наталія Володимирівна. Левкас в образотворчому мистецтві України кінця XX – початку XXI століття: традиції, синтез, рефлексії воєнного стану. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph. D) за спеціальністю 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, 2024. Ця дисертація присвячена дослідженню ролі левкасу в образотворчому мистецтві України на межі XX і XXI століть. Основними напрямками її дослідження є питання традиції, синтезу, інновацій та художніх рефлексій воєнного стану. В ході дослідження виділено основні фактори, що ускладнюють дослідження використання левкасу в українському мистецтві, а саме: недостатність наукових робіт у цій галузі, варіативність тлумачень терміну «левкас», різноманітність хіміко-фізичних характеристик левкасу та його синтетичних замінників. Проаналізовані творчість західноукраїнської школи та як левкас проявляє себе в

інших стилістичних напрямках. На основі дослідження встановлено: 1) пряму залежність основних формотворчих та концептуальних принципів сучасної релігійної картини від основних засад традиційного іконопису; 2) співзалежність та взаємозбагачення сучасного живопису на левкасі і здобутків різних типів народного (декоративно-ужиткового) мистецтва, а також інших ремесел та традицій України; 3) характерну тенденцію до пошуку нових форм репрезентації творів; 4) панівну манеру розкриття теми крізь призму таких різноманітних художніх напрямів, як: абстракціонізм, наїв, мінімалізм, експресіонізм тощо; 5) якщо західноукраїнська школа актуалізує засади традиційного левкасу, то поза сакральний живопис на левкасі схиляється до тлумачення левкасу як художнього принципу, що призводить до заміни традиційного левкасу його синтетичними аналогами. Розглянуті варіанти поєднання левкасу з різними видами мистецтва, техніками, матеріалами, художніми стратегіями та стилями, серед яких можна виокремити: міжвидовий синтез, техніко-технологічний синтез. Окремо крізь призму сучасного живопису на левкасі розглянуті такі категорії, як: апропріаціонізм та антипортрет як одні з інноваційніших варіантів художнього синтезу. Основними інноваційними технічно-концептуальними здобутками міжвидового, техніко-технологічного типів синтезу в контексті сучасного українського живопису на левкасі є: 1) застосування як традиційних (органічних), так і сучасних (синтетичних) рецептур та сумішей левкасу; 2) застосування левкасу не тільки на дерев'яній основі, а й на полотні, металі, емалі тощо; 3) переслідування ідеї гармонізації протилежностей (матеріалів, текстур, форм, змістів); 4) спроба поєднання класичних (традиційних) та сучасних принципів формотворення; 5) використання левкасу з метою імітації матеріалів та технік (наприклад, гравірування, ліногравюра, ксилографія тощо); 6) спроба на основі синтезу живопису на левкасі з іншими видами мистецтва створити інноваційні (авторські) техніки чи прийоми; 7) ідея виявлення прихованих (нехарактерних для матеріалу чи техніки) естетично-технічних значень та можливостей матеріалів (зокрема, левкасу); 8) орієнтація на оригінальність, неповторність та непередбачуваність прийомів та способів репрезентації; 9) ідея вираження певного історичного чи соціокультурного контексту. Особливості протікання процесу синтезу на основі сучасного українського живопису на левкасі класифіковані та проаналізовані за такими категоріями: супідрядність, склеювання, симбіоз, злиття, ретрансляційне сполучення, розмивання. Уперше сучасний український живопис на левкасі проаналізований у контексті феномену «художньої апропріації», результатом чого є встановлення основних типів апропріаційного запозичення: пряме присвоєння, пародія або сатира, семплування чи колаж, реконструкціалізація. Уперше проаналізований феномен антипортрету в контексті сучасного релігійного живопису на левкасі в Україні та встановлені основні художні стратегії цього принципу, а саме: гра з абстракцією, експресивність та емоційність, використання символічно-знакової системи, використання незвичних матеріалів та технік, інтроспекція, критичність та іронічність. Уперше досліджено інтерактивне художнє мовлення українського релігійного живопису на левкасі, що виявило основні художні риси, які сприяють встановленню взаємодії та взаємовпливу. Ключові слова: левкас, живопис на левкасі, іконопис, синтез, рефлексії воєнного стану, сучасний український живопис, релігійна картина, взаємодія мистецтв, антипортрет, художня апропріація, інтерактивна релігійна картина.

2. ABSTRACT Nataliia Deryhuz. Levkas in the fine art of Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century: traditions, synthesis, reflections of martial law. – Qualifying scientific work as a manuscript. Thesis for a scientific Degree of Doctor of Philosophy (PhD) in specialty 023 "Fine Arts, Decorative Arts, Restoration". – Kharkiv State Academy of Design and Arts, Kharkiv, 2024. This dissertation is devoted to the study of the role of levkas in the fine art of Ukraine at the border of the 20th and 21st centuries. The main areas of her research are the issues of tradition, synthesis, innovation and artistic reflections of martial law. The main factors complicating the study of the use of levakas in Ukrainian art are highlighted in the introduction to the study, namely: the lack of scientific works in this field, the variability of interpretations of the term "leukas", the variety of chemical and physical characteristics of levakas and its synthetic substitutes. The creativity of the Western Ukrainian school and how levkas manifests itself in other stylistic directions are analyzed. On the basis of the research, it was established: 1) the direct dependence of the main formative and conceptual principles of modern religious painting on the basic principles of traditional icon painting; 2) interdependence and mutual enrichment of modern levkas painting and

achievements of various types of folk (decorative and applied) art, as well as other crafts and traditions of Ukraine; 3) a characteristic tendency to search for new forms of representation of works; 4) the dominant manner of revealing the topic through the prism of such diverse artistic trends as: abstractionism, naivety, minimalism, expressionism, etc.; 5) if the Western Ukrainian school actualizes the principles of traditional levkas, then sacral painting on levkas tends to interpret levkas as an artistic principle, which leads to the replacement of traditional levkas with its synthetic counterparts. Considered options for combining levkas with various types of art, techniques, materials, artistic strategies and styles, among which we can single out: interspecies synthesis, technical-technological synthesis. Separately, through the prism of modern painting in Levkas, such categories as: appropriationism and anti-portrait are considered as one of the more innovative options of artistic synthesis. The main innovative technical-conceptual achievements of interspecies, technical-technological types of synthesis in the context of modern Ukrainian levkas painting are: 1) the use of both traditional (organic) and modern (synthetic) formulations and mixtures of levkas; 2) the use of levkas not only on a wooden base, but also on canvas, metal, enamel, etc.; 3) pursuing the idea of harmonizing opposites (materials, textures, forms, contents); 4) an attempt to combine classical (traditional) and modern design principles; 5) using levkas to imitate materials and techniques (for example, engraving, linocut, xylography, etc.); 6) an attempt to create innovative (author's) techniques or methods based on the synthesis of levkas painting with other types of art; 7) the idea of revealing hidden (uncharacteristic for the material or technique) aesthetic and technical values and possibilities of materials (in particular, levkas); 8) focus on originality, uniqueness and unpredictability of methods and methods of representation; 9) the idea of expressing a certain historical or socio-cultural context. The peculiarities of the process of synthesis based on modern Ukrainian painting on levkas are classified and analyzed according to the following categories: subordination, gluing, symbiosis, fusion, relay connection, blurring. For the first time, modern Ukrainian levkas painting is analyzed in the context of the phenomenon of "artistic appropriation", the result of which is the establishment of the main types of appropriation borrowing: direct appropriation, parody or satire, sampling or collage, reconstruction. For the first time, the phenomenon of anti-portraiture is analyzed in the context of modern religious painting on Levkas in Ukraine, and the main artistic strategies of this principle are established, namely: playing with abstraction, expressiveness and emotionality, the use of a symbolic-sign system, the use of unusual materials and techniques, introspection, criticality and irony. For the first time, the interactive artistic expression of Ukrainian religious painting in Levkas was investigated, which revealed the main artistic features that contribute to the establishment of interaction and mutual influence. Key words: levkas, painting on levkas, icon painting, synthesis, reflections of the state of war, modern Ukrainian painting, religious painting, interaction of arts, anti-portrait, artistic appropriation, interactive religious painting.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Деригуз Н. Проблема синтезу мистецтв у контексті розвитку сучасного українського живопису на левкасі // Вісник Харківської державної академії дизайну й мистецтв. 2022. № 1. С. 99–106.
- Деригуз Н. В. Метод художньої апропріації в контексті живопису на левкасі України кінця XX – початку XXI століть // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. 2023. Вип. 46. С. 184–192.
- Деригуз Н. Принципи «анти-портрету» в контексті релігійного живопису на левкасі в Україні XXI століття // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шуліка Вячеслав Вікторович

2. Viacheslav V. Shulika

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1997-7033

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Осадча Олена Анатоліївна

2. Olena A. Osadcha

Кваліфікація: к. мист., доцент, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Код за ЄДРПОУ: 21598958

Місцезнаходження: вул. Михайла Бойчука, 32, Київ, 01103, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дундяк Ірина Миколаївна

2. Iryna M. Dundyak

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8175-479X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Код за ЄДРПОУ: 02125266

Місцезнаходження: вул. Шевченка, буд. 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Котляр Євген Олександрович

2. Yevgen O. Kotlyar

Кваліфікація: к.мист., доц., 17.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Соколюк Людмила Данилівна

2. Ludmyla D. Sokoljuk

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Павлова Тетяна Володимірівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Павлова Тетяна Володимірівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Штан Геннадій Валерійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна